

4.3. Զբոսաշրջություն

4.3.1. Միջազգային զբոսաշրջություն

Ըստ ստացված հաշվետվությունների տվյալների և հետազոտությունների արդյունքում ձևավորված փորձագիտական գնահատումների, 2013թ. հունվար-սեպտեմբերին հանրապետություն են ժամանել 677 906 զբոսաշրջիկներ¹ կամ 2012թ. նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ ցուցանիշը աճել է 12.4%:

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին զբոսաշրջության նպատակով հանրապետությունից մեկնել է 678 786 մարդ կամ 2012թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի նկատմամբ ցուցանիշն աճել է 11.6%:

Միջազգային զբոսաշրջության որոշ ցուցանիշներ 2012-2013թթ. հունվար-սեպտեմբերին

	2012թ. հունվար-սեպտեմբեր	2013թ. հունվար-սեպտեմբեր	2013թ. հունվար-սեպտեմբերը 2012թ. հունվար-սեպտեմբերի նկատմամբ
Հյուրանոցների քանակը , որոնք ընդունել են միջազգային զբոսաշրջիկների	53	74	139.6
Ժամանողներ			
Ժամանել են ուղևորներ, որոնք ըստ ՉՀԿ մեթոդաբանության համարվում են զբոսաշրջիկ ²	603 074	677 906	112.4
որոնցից տեղավորվել են՝			
հյուրանոցներում և հյուրանոցային հանգրվաններում	105 675	113 614	107.5
բարեկամի կամ հարազատի տանը, վարձով տրվող բնակարաններում և այլն	497 399	564 292	113.4
Մեկնողներ			
Մեկնել են ուղևորներ, որոնք ըստ ՉՀԿ մեթոդաբանության համարվում են զբոսաշրջիկ ²	608 175	678 786	111.6
որոնցից ուղևորությունը կազմակերպվել է			
զբոսաշրջային գործակալությունների կողմից	9 848	6 066	61.6
ինքնուրույն	598 327	672 720	112.4

¹Ըստ ՄԱԿ-ի զբոսաշրջության համաշխարհային կազմակերպության (ՉՀԿ) մեթոդաբանության (International Recommendations for Tourism Statistics 2008, Compilation Guide, UN WTO, Madrid, November 2010) **միջազգային զբոսաշրջիկ** է համարվում ցանկացած անձը, որը հանգստանալու, բուժվելու, հարազատներին այցելելու, գործնական, կրոնական կամ այլ նպատակներով ճանապարհորդում է իր հիմնական բնակության վայրից մեկ այլ վայր ոչ պակաս քան 24 ժամ և ոչ ավել քան անընդմեջ 1 տարի ժամանակով: Այսինքն՝ նրա հիմնական նպատակը ճանապարհորդելն է, այլ ոչ թե աշխատանքային գործունեությամբ զբաղվելը, որի դեպքում ուղևորության համար վճարումները կկատարվեն ժամանած վայրում աշխատանքային գործունեությունից ստացված ֆինանսական միջոցների հաշվին:

²Ներգնա և արտագնա զբոսաշրջիկների ընդհանուր թվաքանակի հաշվարկման համար հիմք են հանդիսացել սահմանային անցման կետերում ուղևորների հաշվառման արդյունքում արձանագրված՝ ՀՀ ժամանողների և ՀՀ-ից մեկնածների թվաքանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, ստացված ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության (ՀՀ ԱԱԾ) ՀՀ սահմանային էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական համակարգով, ինչպես նաև 2006թ. սեպտեմբերից մինչև 2007թ. օգոստոսը ՀՀ ԱՎԾ, Զբոսաշրջության զարգացման հայկական գործակալության (ԶԶՀ) և ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության «Մրցունակ մասնավոր հատված Հայաստանում» (ՄՄՀՀ) ծրագրի համագործակցությամբ իրականացված «Ժամանողների և մեկնողների ընտրանքային հետազոտության» արդյունքները:

4.ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՍՏՎԱԾ

Ըստ հյուրանոցային տնտեսություններից ստացված հաշվետվությունների տվյալների, 2013թ. հունվար-սեպտեմբերին ՀՀ այցելած զբոսաշրջիկների 27.0%-ը բաժին է ընկել ԱՊՀ երկրներին, 37.2%-ը՝ ԵՄ երկրներին և 35.8%-ը՝ այլ երկրներին:

ՀՀ այցելած զբոսաշրջիկների աշխարհագրական բաշխվածության կառուցվածքն ու աճի տեմպը 2012-2013թթ. հունվար-սեպտեմբերին¹

	Տեսակարար կշիռը,%		Զբոսաշրջիկների բացարձակ թվաքանակի աճի տեմպը, %
	2012թ. հունվար-սեպտեմբեր	2013թ. հունվար-սեպտեմբեր	
Ընդամենը	100.0	100.0	107.5
այդ թվում՝			
ԱՊՀ երկրներ	20.3	27.0	143.1
որից՝			
Ուկրաինա	1.8	2.8	168.0
Ռուսաստանի Դաշնություն	17.2	21.8	136.7
ԱՊՀ այլ երկրներ	1.3	2.4	192.7
ԵՄ երկրներ	39.4	37.2	101.6
որից՝			
Նիդերլանդներ	1.0	1.5	154.0
Իտալիա	6.6	6.8	110.8
Ֆրանսիա	8.7	7.9	96.9
Գերմանիա	5.6	6.5	125.4
Միացյալ Թագավորություն	8.5	2.9	36.8
ԵՄ այլ երկրներ	8.9	11.6	140.2
Այլ երկրներ	40.3	35.8	95.4
որից՝			
ԱՄՆ	13.1	12.3	100.4
Իրանի Իսլամական Հանրապետություն	7.4	5.9	85.9
Վրաստան	2.6	2.6	109.2
Թուրքիա	0.7	0.6	95.0
Կանադա	1.3	1.4	117.0
այլ երկրներ	15.2	13.0	91.6

Զբոսաշրջության ցուցանիշներն ըստ այցելության նպատակի

	2012թ. հունվար-սեպտեմբեր	Տեսակարար կշիռը %	<i>մարդ</i>	
			2013թ. հունվար-սեպտեմբեր	Տեսակարար կշիռը %
Ժամանողներ¹				
Ընդամենը զբոսաշրջիկներ	105 675	100.0	113 614	100.0
որոնցից ըստ նպատակի				
գործնական	31 007	29.3	37 082	32.6
հանգստի և ժամանցի	22 533	21.3	30 341	26.7
կրթության	19	0.0	4	0.0
բուժման	530	0.5	400	0.4
այլ	51 586	48.8	45 787	40.3
Մեկնողներ²				
Ընդամենը զբոսաշրջիկներ	9 848	100.0	6 066	100.0
որոնցից ըստ նպատակի				
գործնական	694	7.0	624	10.3

¹ Բերված տվյալներն արտացոլում են միայն հյուրանոցներում և հյուրանոցային հանգրվաններում հաշվառված զբոսաշրջիկներին:

² Տվյալներն արտացոլում են միայն զբոսաշրջային գործակալությունների կողմից կազմակերպված զբոսաշրջիկների թվաքանակը:

	2012թ. հունվար- սեպտեմբեր	Տեսակարար կշիռը %	2013թ. հունվար- սեպտեմբեր	Տեսակարար կշիռը %
հանգստի և ժամանցի	4 500	45.7	2 284	37.7
կրթության	42	0.4	-	-
բուժման	1 345	13.7	-	-
այլ	3 267	33.2	3 158	52.1

2013թ. հունվար- սեպտեմբերին ՀՀ սահմանային անցման կետերում ժամանողների և մեկնողների շրջանում իրականացված ընտրանքային հետազոտության նախնական (մուտքագրված տվյալների չստուգաճշտված շտեմարանի հիման վրա) արդյունքները¹

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին սահմանային անցման կետերում հարցմանը մասնակցել են 16 650 ժամանողներ և 18 510 մեկնողներ:

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին հարցմանը մասնակցած ժամանողների և մեկնողների բաշխվածությունն ըստ սահմանային անցման կետերի

	Ժամանողներ		Մեկնողներ	
	թվաքանակը, մարդ	տեսակարար կշիռը, %	թվաքանակը, մարդ	տեսակարար կշիռը, %
Ընդամենը	16 650	100.0	18 510	100.0
այդ թվում՝				
Օդային տրանսպորտով	6 668	40.0	6 872	37.1
<Զվարթնոց> օդանավակայան	5 920	35.6	5 816	31.4
<Գյումրի> օդանավակայան	748	4.5	1 056	5.7
Երկաթուղային տրանսպորտով	496	3.0	493	2.7
<Այրում> կայարան	496	3.0	493	2.7
Ավտոմոբիլային տրանսպորտով	9 486	57.0	11 145	60.2
Բազրատաշեն	5 501	33.0	7 173	38.8
Բավրա	3 202	19.2	3 238	17.5
Մեղրի	783	4.7	734	4.0

¹ Հետազոտությունը մեկնարկել է 2013թ. հունվարից և իրականացվում է ՀՀ ԱՎԾ-ի կողմից, ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության, Հայաստանի ազգային մրցունակության հիմնադրամի, Հայաստանում դոնոր կազմակերպությունների՝ Գերմանիայի Միջազգային համագործակցության (GIZ) և ԱՄՆ ՄԶԳ Ձեռնարկությունների գարգացման և շուկայի մրցունակության (USAID EDMC) ծրագրերի աջակցությամբ:

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին արտագնա ճանապարհորդների¹ աշխարհագրական բաշխվածության կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի

%

	Գործնական	Աշխատանքի	Կրթության	Բուժման	Հանգրտի և ժամանցի	Մարզական, մշակութային միջոցառումների և մասնակցություն	Այցելություն հարազատներին, ընկերների	Ուխտագնացություն	Այլ	Ընդամենը, միջին
Ընդամենը	15.83	16.55	1.52	0.96	19.23	2.08	35.56	0.42	7.85	100.0
Ռուսաստանի Դաշնություն	3.97	12.40	0.38	0.82	4.28	0.65	20.43	0.15	1.93	45.01
Վրաստան	3.90	0.10	0.00	0.01	6.02	0.49	11.32	0.15	4.88	26.86
Իրանի Իսլամական Հանրապետություն	0.71	3.36	0.05	0.01	0.27	0.01	0.69	0.00	0.00	5.11
Թուրքիա	2.62	0.10	0.00	0.00	0.65	0.04	0.19	0.05	0.72	4.38
Արաբական Միացյալ Էմիրություններ	0.43	0.05	0.01	0.00	3.03	0.01	0.07	0.00	0.00	3.61
Ուկրաինա	0.34	0.16	0.03	0.01	0.35	0.07	0.77	0.01	0.07	1.82
Գերմանիա	0.63	0.04	0.23	0.03	0.23	0.14	0.22	0.00	0.03	1.54
Միացյալ Նահանգներ	0.37	0.01	0.19	0.00	0.19	0.03	0.34	0.00	0.05	1.18
Իտալիա	0.24	0.00	0.03	0.00	0.65	0.03	0.07	0.00	0.03	1.05
Ավստրիա	0.33	0.00	0.01	0.01	0.33	0.11	0.07	0.00	0.00	0.86
Ֆրանսիա	0.18	0.01	0.04	0.01	0.49	0.00	0.11	0.00	0.00	0.84
Չեխիայի Հանրապետություն	0.15	0.00	0.05	0.03	0.31	0.14	0.07	0.00	0.00	0.75
Լեհաստան	0.12	0.03	0.05	0.00	0.12	0.04	0.14	0.00	0.04	0.54
Իսպանիա	0.12	0.00	0.00	0.00	0.34	0.01	0.03	0.00	0.01	0.52
Բելառուս	0.12	0.07	0.05	0.00	0.07	0.00	0.16	0.00	0.01	0.49
Բուլղարիա	0.03	0.00	0.00	0.00	0.33	0.05	0.03	0.00	0.00	0.43
Բելգիա	0.23	0.00	0.00	0.01	0.10	0.00	0.07	0.00	0.01	0.42
Միացյալ Թագավորություն	0.11	0.01	0.14	0.00	0.08	0.03	0.04	0.01	0.00	0.42
Հունաստան	0.01	0.05	0.00	0.00	0.19	0.01	0.10	0.00	0.00	0.37
Չինաստան	0.24	0.00	0.01	0.00	0.01	0.01	0.03	0.00	0.00	0.31
Թաիլանդ	0.03	0.00	0.00	0.00	0.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.31
Շվեյցարիա	0.14	0.03	0.01	0.00	0.08	0.00	0.04	0.00	0.00	0.30
Այլ երկրներ	0.82	0.12	0.22	0.01	0.82	0.20	0.58	0.04	0.07	2.88

¹Հետայսու՝ համաձայն « Ջրոսաշրջության վիճակագրության միջազգային առաջարկություններ, 2008թ.» մեթոդաբանության, ճանապարհորդ եզրույթն ընդգրկում է բոլոր նպատակներով, այդ թվում՝ աշխատանքի, այցելություն կատարողներին:

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին ներգնա ճանապարհորդների աշխարհագրական բաշխվածության կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի, %

	Գործնական	Աշխատանքի	Կրթության	Բուժման	Հանգրստի և ժամանցի	Մարզական, մշակութային միջոցառումների մասնակցություն	Այցելություն հարազատների, ընկերների	Ուխտագնացություն	Այլ	Ընդամենը, միջին
Ընդամենը	10.92	4.64	2.35	7.59	15.55	1.47	51.72	0.27	5.48	100.0
Ռուսաստանի Դաշնություն	3.46	0.60	0.43	0.81	3.74	0.54	32.05	0.10	4.52	46.26
Վրաստան	2.45	2.13	1.32	6.66	0.78	0.23	12.53	0.08	0.42	26.60
Իրանի Իսլամական Հանրապետություն	0.81	0.93	0.13	0.00	4.27	0.01	1.04	0.01	0.00	7.20
Ուկրաինա	0.43	0.22	0.07	0.00	0.27	0.06	1.19	0.00	0.06	2.30
Գերմանիա	0.48	0.02	0.02	0.00	0.97	0.00	0.28	0.00	0.01	1.79
Միացյալ Նահանգներ	0.41	0.02	0.03	0.03	0.34	0.03	0.77	0.00	0.07	1.70
Լեհաստան	0.10	0.03	0.02	0.00	0.50	0.02	0.26	0.01	0.02	0.97
Բելառուս	0.20	0.00	0.02	0.00	0.20	0.06	0.34	0.00	0.01	0.82
Ֆրանսիա	0.08	0.00	0.05	0.00	0.35	0.03	0.22	0.01	0.01	0.75
Արաբական Միացյալ Էմիրություններ	0.20	0.00	0.02	0.00	0.21	0.00	0.28	0.00	0.00	0.71
Իտալիա	0.16	0.00	0.00	0.00	0.42	0.01	0.07	0.00	0.00	0.66
Չեխիայի Հանրապետություն	0.05	0.00	0.00	0.00	0.37	0.00	0.22	0.01	0.00	0.65
Թուրքիա	0.14	0.36	0.00	0.00	0.05	0.00	0.08	0.00	0.00	0.63
Միացյալ Թագավորություն	0.29	0.00	0.01	0.00	0.22	0.00	0.07	0.00	0.02	0.61
Բելգիա	0.17	0.00	0.02	0.01	0.06	0.02	0.22	0.00	0.03	0.54
Ղազախստան	0.12	0.01	0.00	0.02	0.05	0.06	0.17	0.00	0.05	0.48
Նիդերլանդներ	0.09	0.01	0.03	0.00	0.17	0.00	0.15	0.00	0.01	0.48
Ավստրիա	0.13	0.00	0.03	0.01	0.16	0.03	0.07	0.00	0.01	0.45
Իսպանիա	0.06	0.00	0.00	0.01	0.21	0.00	0.16	0.00	0.01	0.45
Հունաստան	0.03	0.00	0.00	0.00	0.12	0.02	0.17	0.00	0.06	0.41
Կանադա	0.05	0.00	0.00	0.01	0.06	0.02	0.15	0.00	0.03	0.32
Ճապոնիա	0.06	0.01	0.00	0.00	0.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.31
Իսրայել	0.01	0.00	0.00	0.00	0.23	0.00	0.05	0.01	0.00	0.30
Շվեդիա	0.08	0.00	0.00	0.00	0.10	0.02	0.08	0.00	0.01	0.30
Շվեյցարիա	0.12	0.01	0.01	0.00	0.12	0.01	0.02	0.00	0.00	0.29
Դանիա	0.05	0.00	0.00	0.00	0.15	0.07	0.00	0.00	0.00	0.27
Լիբանան	0.02	0.00	0.00	0.00	0.05	0.01	0.14	0.00	0.02	0.24
Սիրիայի Արաբական Հանրապետություն	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.19	0.01	0.02	0.24
Այլ երկրներ	0.70	0.27	0.12	0.02	1.14	0.19	0.75	0.01	0.07	3.26

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին մեկ արտագնա ճանապարհորդի ծախսերի կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի և ճանապարհորդության կազմակերպման¹

ԱՄՆ դոլար

	Գործ- նական	Աշ- խա- տան- քի	Կրթու- թյան	Բուժ- ման	Հան- գրստի և ժա- մանցի	Մարզական, մշակութա- յին միջոցա- ռումների մասնակցու- թյուն	Այցելույ- թյուն հա- րազատ- ների, ըն- կերների	Ուխ- տա- գնացու- թյուն	Այլ	Ընդա- մենը, միջին
ՏՈՒՐ-ՓԱԹԵԹՈՎ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	-	-	-	1 557.5	1 880.5	-	-	-	-	1 785.3
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	-	-	-	13	10	-	-	-	-	11
Միջին օրական ծախսերը	-	-	-	124.6	182.3	-	-	-	-	167.9
ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	1 085.0	1 396.9	2 116.6	1 482.4	1 034.7	896.2	758.9	624.4	620.3	1 006.0
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	10	113	57	52	17	12	43	18	9	42
Միջին օրական ծախսերը	105.7	12.4	37.1	28.4	61.7	76.3	17.8	34.0	67.3	24.1
ՏՈՒՐ-ՓԱԹԵԹՈՎ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	1 085.0	1 396.9	2 116.6	1 484.9	1 251.9	896.2	758.9	624.4	620.3	1 051.2
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	10	113	57	52	17	12	43	18	9	42
Միջին օրական ծախսերը	105.7	12.4	37.1	28.5	74.6	76.3	17.8	34.0	67.3	25.2

2013թ. հունվար-սեպտեմբերին մեկ ներգնա ճանապարհորդի ծախսերի կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի և ճանապարհորդության կազմակերպման¹

ԱՄՆ դոլար

	Գործ- նական	Աշ- խա- տան- քի	Կրթու- թյան	Բուժ- ման	Հան- գրստի և ժա- մանցի	Մարզական, մշակութա- յին միջոցա- ռումների մասնակցու- թյուն	Այցելույ- թյուն հա- րազատ- ների, ըն- կերների	Ուխ- տա- գնացու- թյուն	Այլ	Ընդա- մենը, միջին
ՏՈՒՐ-ՓԱԹԵԹՈՎ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	-	-	-	3 720.0	1 065.3	-	-	-	-	1 037.0
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	-	-	-	13	7	-	-	-	-	7
Միջին օրական ծախսերը	-	-	-	286.2	145.6	-	-	-	-	139.8
ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	744.2	397.8	573.7	256.5	874.9	907.0	741.1	632.22	1 101.34	713.24
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	9	16	35	7	11	16	23	22	22	18
Միջին օրական ծախսերը	85.1	24.6	16.5	37.2	77.1	57.9	32.5	28.7	49.8	38.9
ՏՈՒՐ-ՓԱԹԵԹՈՎ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ										
Ընդամենը միջին ծախսեր	744.2	397.8	573.7	1 484.9	1 251.9	907.0	741.1	632.22	1 101.34	721.41
Ուղևորության միջին տևողությունը (օր)	9	16	35	52	17	16	23	22	22	18
Միջին օրական ծախսերը	85.1	24.6	16.5	28.5	74.6	57.9	32.5	28.7	49.8	39.31

¹ Ծախսերի մեջ ներառված չեն օտարերկրյա տրանսպորտային միջոցներով իրականացված փոխադրումների արժեքը և տուր-փաթեթի արժեքի շուրջ 20%-ը, որը որպես եկամուտ մնում է տուր-օպերատորներին (օտարերկրյա ռեզիդենտներին):

2013թ. հունվար- սեպտեմբերին ներգնա ճանապարհորդների միջին ծախսերի նպատակայնության բաշխվածությունն ըստ ուղղությունների

ԱՄՆ դոլար

	Միջագային տրանսպորտի համար	Տեղավորման համար	Մենդի (ռեստորան, բար և այլն) համար	Էքսկուրսիաների, շրջագայությունների համար	Ներքին տրանսպորտի համար	Հուշանվերներ, տնայնագործական իրեր	Այլ ծախսեր	Ընդամենը
Ընդամենը, միջին	273.53	104.04	119.30	12.33	34.26	77.30	240.55	861.31
Գործնական	437.72	186.23	90.10	3.64	19.11	56.69	221.31	1 014.81
Աշխատանքի	140.19	68.09	91.15	2.58	16.67	45.16	106.88	470.72
Կրթության	138.21	133.97	101.16	4.10	20.68	34.58	170.29	602.99
Բուժման	39.17	6.89	22.99	0.30	8.57	19.06	138.86	235.84
Հանգստի և ժամանցի	429.71	339.52	143.63	33.61	43.83	80.73	143.01	1 214.04
Մարզական, մշակութային միջոցառումների մասնակցություն	325.49	107.41	192.16	9.78	28.71	76.87	361.09	1 101.51
Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	270.49	64.26	142.57	13.12	42.69	92.80	269.27	895.21
Ուխտագնացություն	303.13	56.26	42.08	33.31	38.80	95.25	189.37	758.21
Այլ	414.91	90.53	112.31	1.81	20.34	126.35	600.27	1 366.52